

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΟΥ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ**

Πρακτικό έγκρισης Συγκλήτου 12/25-5-2016, θέμα 1^ο

ΜΑΪΟΣ 2016

**Ο Πρόεδρος του Τ.Ε.Ι. Δυτικής Μακεδονίας
έχοντας υπόψη:**

Τις διατάξεις:

1. Του άρθρου 8 παρ. 18 περ. ε του Ν. 4009/2011 (Α' 195) «Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων»,
2. Του άρθρου 8 παρ. 10 περ. δ του Ν. 4009/2011 (Α' 195) «Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων»,
3. Του άρθρου 26 παρ. 6 του Ν. 4386/2016 (Α' 83) « Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις»
4. Το αριθμ. 12/25-5-2016, θέμα 1^ο απόσπασμα πρακτικού της Συνέλευσης του Τ.Ε.Ι. Δυτικής Μακεδονίας.
5. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της απόφασης αυτής δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Εγκρίνουμε τον κανονισμό προπτυχιακών σπουδών του ΤΕΙ ΔΜ σύμφωνα με τα εξής:

Άρθρο 1

Σπουδές- Γενικές Διατάξεις

Οι σπουδές διακρίνονται σε διαφορετικούς κύκλους. Ο α' κύκλος σπουδών αφορά τις προπτυχιακές σπουδές οι οποίες οργανώνονται και εκτελούνται από τις διάφορες Σχολές και Τμήματα του Ιδρύματος. Ο β' κύκλος σπουδών περιλαμβάνει μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών που καλύπτουν γνωστικά αντικείμενα και επιστημονικά πεδία των διαφόρων Σχολών και Τμημάτων του Ιδρύματος. Για τον γ' κύκλο σπουδών που οδηγεί σε διδακτορικό δίπλωμα ισχύουν και εφαρμόζονται οι κείμενες διατάξεις που αφορούν τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

Άρθρο 2

Οργάνωση Προγραμμάτων Σπουδών Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς

και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων

Τα προγράμματα προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών του ΤΕΙ ΔΜ οργανώνονται με βάση το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων και σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις εφαρμογής του, ώστε τα προγράμματα σπουδών να περιγράφονται με την απόδοση πιστωτικών μονάδων σε όλα τα αυτοτελή εκπαιδευτικά συστατικά, στοιχεία και δραστηριότητες που τα συνθέτουν και να είναι δυνατή η μεταφορά και η συσσώρευση επιτυχών επιδόσεων σε άλλα αντίστοιχα προγράμματα σπουδών του ίδιου του ΤΕΙ ΔΜ ή άλλου Α.Ε.Ι. σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Άρθρο 3

Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο. Διάρκεια Διδασκαλίας, Εξεταστικές Περιόδου, Διακοπές και Αργίες

1. α) Το ακαδημαϊκό έτος έχει δωδεκάμηνη διάρκεια και αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου εκάστου έτους και λήγει την 31η Αυγούστου του επομένου. Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους οργανώνεται σε δύο εξάμηνα, χειμερινό και εαρινό. Το χειμερινό εξάμηνο αρχίζει μετά την 20^η Σεπτέμβρη εκάστου έτους και λήγει την ημέρα περάτωσης των εξετάσεων του χειμερινού εξαμήνου. Το εαρινό εξάμηνο αρχίζει μετά την περάτωση των εξετάσεων του χειμερινού εξαμήνου και λήγει την 31η Αυγούστου του ίδιου έτους. Οι εξετάσεις διενεργούνται αποκλειστικά μετά το πέρας της διδασκαλίας των μαθημάτων του χειμερινού και του εαρινού εξαμήνου, για τα μαθήματα που διδάχθηκαν στα εξάμηνα αυτά, αντίστοιχα. Επιπλέον, ο φοιτητής δικαιούται να εξεταστεί στα μαθήματα και των δύο εξαμήνων πριν από την έναρξη του χειμερινού εξαμήνου, σε εξεταστική περίοδο η οποία διενεργείται το πρώτο εικοσαήμερο του Σεπτεμβρίου. Οι εξετάσεις του χειμερινού εξαμήνου αρχίζουν μία εβδομάδα μετά την περάτωση των μαθημάτων του εξαμήνου, διαρκούν 3 εβδομάδες και ακολουθούνται από μία ελεύθερη εβδομάδα πριν από την έναρξη των μαθημάτων του εαρινού εξαμήνου. Οι εξετάσεις του εαρινού εξαμήνου αρχίζουν μία εβδομάδα μετά την περάτωση των μαθημάτων του εξαμήνου, διαρκούν 2 εβδομάδες και περατώνονται το αργότερο περί την 30ή Ιουνίου. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να τροποποιηθεί η ημερομηνία λήξης της εξεταστικής περιόδου του εαρινού εξαμήνου.

β) Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει τουλάχιστον δεκατρείς (13) πλήρεις εβδομάδες διδασκαλίας, που καλύπτουν τον προβλεπόμενο από τις κείμενες διατάξεις ελάχιστο αριθμό πιστωτικών μονάδων. Σε περίπτωση απώλειας εβδομάδων διδασκαλίας είναι δυνατή η παράταση της διάρκειας του εξαμήνου με έγκριση της Συγκλήτου (Συνέλευσης)

του Ιδρύματος.

γ) Ο χρόνος έναρξης και ο χρόνος λήξης της διδασκαλίας των μαθημάτων, των εξετάσεων και των διακοπών του επόμενου ακαδημαϊκού έτους καθορίζονται από τη Σύγκλητο (Συνέλευση) του ΤΕΙ ΔΜ και ανακοινώνονται με ευθύνη του αρμόδιου Αναπληρωτή Προέδρου του ΤΕΙ ΔΜ ενιαία, για όλες τις Σχολές του ΤΕΙ ΔΜ, το αργότερο μέχρι τέλος Ιουνίου κάθε έτους.

2. Η περίοδος των θερινών διακοπών του διδακτικού έργου αρχίζει με το πέρας των εξετάσεων του εαρινού εξαμήνου και διαρκεί έως την 31η Αυγούστου κάθε ημερολογιακού έτους, εκτός από τις περιπτώσεις παράτασης της διάρκειας εξαμήνων με απόφαση της Συγκλήτου (Συνέλευσης) μετά από πρόταση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος προκειμένου να συμπληρωθεί ο απαιτούμενος ελάχιστος αριθμός εβδομάδων διδασκαλίας.

Τα μαθήματα διακόπτονται επίσης: (1) από παραμονή των Χριστουγέννων μέχρι και την ημέρα των Θεοφανείων και (2) από την Μεγάλη Δευτέρα έως και την Κυριακή του Θωμά.

Άρθρο 4

Οδηγός Σπουδών των Τμημάτων

1. Κάθε Μάιο καταρτίζεται από την Γενική Συνέλευση του Τμήματος ο ετήσιος Οδηγός Σπουδών, ο οποίος ανακοινώνεται στην ιστοσελίδα του Τμήματος στην αρχή του επόμενου ακαδημαϊκού έτους από την Γραμματεία του Τμήματος. Αν δεν υφίστανται ουσιώδεις αλλαγές διατηρείται και ανακοινώνεται ο Οδηγός Σπουδών του αμέσως προηγούμενου ή και προηγούμενου αυτού ακαδημαϊκών ετών.

2. Ο Οδηγός Σπουδών περιλαμβάνει τουλάχιστον:

- α) το Πρόγραμμα Σπουδών,
- β) συνοπτική περιγραφή του περιεχομένου των μαθημάτων,
- γ) το ονοματεπώνυμο και την ιδιότητα κάθε μέλους του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος,
- δ) τον Ειδικό Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του Τμήματος, πληροφορίες για τον τρόπο χρήσης και λειτουργίας των αιθουσών διδασκαλίας, των εργαστηρίων, των βιβλιοθηκών, του τεχνολογικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού και άλλες συναφείς πληροφορίες,
- ε) πληροφορίες για την διοίκηση του ΤΕΙ ΔΜ και του Τμήματος,
- στ) πληροφορίες για τις κοινωνικές παροχές που χορηγούνται στους φοιτητές ή σε ορισμένες κατηγορίες αυτών, είτε από το ίδιο το ΤΕΙ ΔΜ, είτε από συναφή ιδρύματα

ή άλλους φορείς (υποτροφίες, δάνεια, διδακτικά βιβλία και βοηθήματα κ.λπ.), καθώς και κάθε άλλη πληροφορία που κρίνεται αναγκαία από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος,

ζ) αναφορά στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του ΤΕΙ ΔΜ με μνεία του ΦΕΚ, στο οποίο είναι δημοσιευμένος.

3. Το Τμήμα έχει την δυνατότητα να επιλέξει την έκδοση ενός Οδηγού Σπουδών για τις προπτυχιακές και για τις μεταπτυχιακές σπουδές ή δύο Οδηγών Σπουδών, ενός για τις προπτυχιακές και ενός για τις μεταπτυχιακές σπουδές. Ο Οδηγός Σπουδών είναι επιθυμητό να εκδίδεται και σε ξένη γλώσσα, κατά προτίμηση στην αγγλική ή σε αυτήν που υπαγορεύεται από το γνωστικό αντικείμενο του Τμήματος.

Άρθρο 5

Ενημερωτικός Οδηγός Σπουδών του ΤΕΙ ΔΜ

1. Το ΤΕΙ ΔΜ συντάσσει και αναρτά στην ιστοσελίδα του Ενημερωτικό Οδηγό Σπουδών, ο οποίος περιγράφει αναλυτικά τα προγράμματα προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών όλων των Τμημάτων του, ώστε το περιεχόμενό τους να καθίσταται προσιτό και κατανοητό και να παρέχονται σε κάθε ενδιαφερόμενο λεπτομερείς πληροφορίες για όλα τα επιμέρους αυτοτελή εκπαιδευτικά συστατικά στοιχεία και δραστηριότητες που τα συνθέτουν. Ο Οδηγός πρέπει να περιέχει όλα τα στοιχεία και τις πληροφορίες που αναφέρονται στις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις για την εφαρμογή του Συστήματος Μεταφοράς και Συσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων.

2. Ο Οδηγός δημοσιεύεται στην ελληνική και αγγλική γλώσσα στο διαδικτυακό τόπο ή στην ιστοσελίδα του ΤΕΙ. Ο Οδηγός καθίσταται επίσης προσβάσιμος σε άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα όρασης.

3. Ο Οδηγός επικαιροποιείται σε τακτά χρονικά διαστήματα και τουλάχιστον μια φορά ανά διετία. Προηγούμενες εκδόσεις του παραμένουν και είναι διαθέσιμες στο διαδικτυακό τόπο ή στην ιστοσελίδα του ΤΕΙ ΔΜ για εύλογο χρονικό διάστημα.

Α' ΚΥΚΛΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Άρθρο 6

Σύστημα και χρονική διάρθρωση των σπουδών. Πρόγραμμα Σπουδών

1. Οι προπτυχιακές σπουδές στα Τμήματα του ΤΕΙ ΔΜ διεξάγονται σύμφωνα με το πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών του οικείου Τμήματος ή των Τμημάτων, προκειμένου για διατμηματικό πρόγραμμα σπουδών.
2. Οι προπτυχιακές σπουδές στο Τ.Ε.Ι. οργανώνονται με βάση το εξαμηνιαίο μάθημα. Για τη λήψη του πτυχίου ο φοιτητής πρέπει να έχει ολοκληρώσει επιτυχώς όλα τα υποχρεωτικά και επιλογής υποχρεωτικά μαθήματα και να συμπληρώσει 240 πιστωτικές μονάδες (240 ECTS). Επίσης, στο τελευταίο εξάμηνο ο φοιτητής εκπονεί την Πτυχιακή του Εργασία και κάνει την Πρακτική του Άσκηση.
3. Τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών κάθε Τμήματος διακρίνονται σε μαθήματα Υποχρεωτικά (Υ), Επιλογής Υποχρεωτικά (ΕΥ), Ειδικότητας και ανάλογα με το περιεχόμενο και την εξειδίκευση σε μαθήματα Υποβάθρου (Γενικής Υποδομής), Γενικών Γνώσεων και Δεξιοτήτων (Ειδικής Υποδομής, ΔΟΝΑ) και Επιστημονικής Περιοχής (Ειδικότητας) . Εάν στο Πρόγραμμα Σπουδών περιλαμβάνονται Κατευθύνσεις, τα μαθήματα που τις χαρακτηρίζουν είναι ομαδοποιημένα. Τα επιλογής υποχρεωτικά μαθήματα μπορούν να ανέρχονται έως 15% επί του συνόλου των μαθημάτων που απαιτούνται για την απονομή του πτυχίου, ενώ στο Πρόγραμμα Σπουδών μπορούν να προσφέρονται έως και τα τριπλάσια επιλογής υποχρεωτικά μαθήματα, από τον αριθμό που υποχρεούται να επιλέξει ο φοιτητής. Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα το οποίο επιλέγεται από αριθμό φοιτητών κάτω των είκοσι (20), δεν προσφέρεται. Επιπλέον των ανωτέρω, ο φοιτητής μπορεί να παρακολουθεί ως Προαιρετικά Μαθήματα, άλλα μαθήματα, που είτε προσφέρονται ως τέτοια, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, είτε προσφέρονται ως Υποχρεωτικά ή κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά, στο ίδιο ή σε άλλα Τμήματα της Σχολής ή του Ιδρύματος. Τα προαιρετικά μαθήματα δεν συμμετέχουν στο βαθμό του πτυχίου, αλλά αναγράφονται με τις πιστωτικές μονάδες τους και το βαθμό στο Παράρτημα Διπλώματος, χωρίς αυτές να αθροίζονται στον απαιτούμενο αριθμό των 240 που υποχρεούται να συμπληρώσει ο φοιτητής για την απόκτηση του πτυχίου .
4. Κάθε ακαδημαϊκό έτος περιλαμβάνει δραστηριότητες που αντιστοιχούν σε 60 πιστωτικές μονάδες ενώ σε κάθε ακαδημαϊκό εξάμηνο αντιστοιχούν 30 πιστωτικές μονάδες.
5. Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα,

χειμερινό και εαρινό, στα οποία κατανέμονται τα μαθήματα που προβλέπονται στο Πρόγραμμα Σπουδών. Κατά τη διάρκεια του χειμερινού εξαμήνου διδάσκονται τα μαθήματα που υπάγονται στο εξάμηνο του προγράμματος σπουδών που έχει περιττό αριθμό (1^ο, 3^ο, 5^ο, 7^ο εξάμηνο κ.λπ.), και κατά τη διάρκεια του εαρινού εξαμήνου τα μαθήματα που υπάγονται στο εξάμηνο του προγράμματος σπουδών που έχει άρτιο αριθμό (2^ο, 4^ο, 6^ο εξάμηνο).

6. Παράταση της διάρκειας ενός εξαμήνου επιτρέπεται μονό σε εξαιρετικές περιπτώσεις προκειμένου να συμπληρωθεί ο απαιτούμενος ελάχιστος αριθμός εβδομάδων διδασκαλίας, δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δυο εβδομάδες και γίνεται με απόφαση της Συγκλήτου (Συνέλευσης) του Ιδρύματος, ύστερα από πρόταση της κοσμητείας της σχολής.
7. Αν για οποιονδήποτε λόγο ο αριθμός των εβδομάδων διδασκαλίας που πραγματοποιήθηκαν σε ένα μάθημα είναι μικρότερος από τις δεκατρείς, το μάθημα θεωρείται ότι δεν διδάχθηκε και δεν εξετάζεται, τυχόν δε εξέταση του είναι άκυρη και ο βαθμός δεν υπολογίζεται για την απονομή του τίτλου σπουδών.
8. Με απόφαση της Συγκλήτου, η οποία λαμβάνεται μετά από πρόταση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος, είναι δυνατή η συνολική ή μερική διοργάνωση του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών σε ξένη γλώσσα.

Άρθρο 7

Περιεχόμενο Προγράμματος Σπουδών

1. α) Το Πρόγραμμα Σπουδών περιέχει τους τίτλους των υποχρεωτικών και κατ' επιλογήν υποχρεωτικών μαθημάτων, το περιεχόμενο τους, τον αριθμό εβδομαδιαίων ωρών διδασκαλίας τους, στις οποίες περιλαμβάνεται το κάθε μορφής επιτελούμενο διδακτικό έργο, τη χρονική αλληλουχία ή αλληλεξάρτηση των μαθημάτων, τα προαπαιτούμενα και τα εξαρτώμενα από προαπαιτούμενα μαθήματα, τον αριθμό των πιστωτικών μονάδων ανά εξαμηνιαίο μάθημα, καθώς επίσης και την πτυχιακή ή διπλωματική εργασία. Επίσης το Πρόγραμμα Σπουδών πρέπει να προβλέπει και πρακτική άσκηση στο γνωστικό αντικείμενο του οικείου Τμήματος. Η πρακτική άσκηση πραγματοποιείται από τους φοιτητές κατά τους όρους που προβλέπονται στην ισχύουσα νομοθεσία. Το Πρόγραμμα Σπουδών περιέχει επίσης την κατανομή των εξαμηνιαίων μαθημάτων σε εξάμηνα.
- β) Σύμφωνα με το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων της Ανώτατης Εκπαίδευσης, κάθε πρόγραμμα σπουδών περιέχει επίσης τα μαθησιακά αποτελέσματα και τα προσόντα που αποκτώνται από το σύνολο του προγράμματος σπουδών, καθώς και από κάθε επί

μέρους μάθημα ή εκπαιδευτική δραστηριότητα ή πρακτική άσκηση που περιλαμβάνεται σε αυτό, τις πιστωτικές μονάδες σύμφωνα με τα οριζόμενα στη Φ.5/89656/Β3/13.8.2007 απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (Β' 1466), καθώς και το επίπεδο των προσόντων σε αντιστοιχισή του με εκείνα του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Δια Βίου Μάθησης και του Πλαισίου Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης. Αρμόδια όργανα για την απόδοση πιστωτικών μονάδων σε κάθε εκπαιδευτική δραστηριότητα του προγράμματος σπουδών είναι η Γενική Συνέλευση του οικείου Τμήματος.

2. Το Πρόγραμμα Σπουδών είναι ενδεικτικό, ανταποκρίνεται όμως σε συνθήκες κανονικής και πλήρους φοίτησης, προσαρμοσμένης στον ελάχιστο αριθμό εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου και στην ορθή αλληλουχία των διδασκόμενων μαθημάτων. Στο πλαίσιο αυτό, κάθε φοιτητής μπορεί να καταρτίσει το δικό του ατομικό Πρόγραμμα Σπουδών, με τους περιορισμούς που απορρέουν από την ισχύουσα νομοθεσία, τον παρόντα Εσωτερικό Κανονισμό και από συναφείς αποφάσεις της Συγκλήτου του Τ.Ε.Ι. και των Γενικών Συνελεύσεων των οικείων Σχολών και Τμημάτων.
3. Κάθε μάθημα του προγράμματος σπουδών του Τμήματος χαρακτηρίζεται από έναν αριθμό πιστωτικών μονάδων (π.μ.). Η πτυχιακή εργασία χαρακτηρίζεται από 20 π.μ. και στην πρακτική άσκηση αντιστοιχούν 10 π.μ. Στις εκπαιδευτικές επισκέψεις δεν αντιστοιχούν π.μ..
4. α) Εάν η γνώση ενός υποχρεωτικού μαθήματος είναι επιστημονικά απαραίτητη για την παρακολούθηση και επιτυχή εξέταση υποχρεωτικού μαθήματος ανωτέρου εξαμήνου, το πρώτο μάθημα χαρακτηρίζεται ως προαπαιτούμενο του δεύτερου, το οποίο είναι αυτόματα εξαρτώμενο του πρώτου, σύμφωνα με απόφαση της Γ. Συνέλευσης του Τμήματος.
β) Ένα μάθημα μπορεί να είναι ταυτόχρονα και προαπαιτούμενο ενός μαθήματος και εξαρτώμενο από άλλο μάθημα. Για κάθε μάθημα μπορεί να υπάρχουν μέχρι δύο (2) προαπαιτούμενα μαθήματα και σε κάθε προαπαιτούμενο να αντιστοιχούν μέχρι δύο (2) εξαρτώμενα μαθήματα.
γ) Τα αλληλοσυνδεόμενα με τον τρόπο αυτό μαθήματα σχηματίζουν ομάδες, που περιλαμβάνουν μέχρι τρία (3) μαθήματα και δεν έχουν μεταξύ τους κοινά μαθήματα.
δ) Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος, ορίζεται ο αριθμός των προαπαιτούμενων και εξαρτώμενων μαθημάτων, που δεν μπορεί να υπερβαίνουν το 20% του συνόλου των υποχρεωτικών μαθημάτων.

5. Το περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών καταρτίζεται από ειδική επιτροπή η οποία αποτελείται από πέντε καθηγητές της Σχολής του οικείου γνωστικού πεδίου, και εφόσον δεν πρόκειται για νέο πρόγραμμα σπουδών, κατά προτεραιότητα από Καθηγητές του οικείου Τμήματος και συγκροτείται από τον Κοσμήτορα. Το περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών εγκρίνεται από τον Πρύτανη, ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Κοσμητείας και της Συνέλευσης. Σε περίπτωση συνεργασίας Σχολών απαιτείται σύμφωνη γνώμη των εμπλεκόμενων Κοσμητόρων. Κατά τον διορισμό της πενταμελούς επιτροπής ο κοσμήτορας πρέπει να συμπεριλάβει δύο (2) καθηγητές πρώτης βαθμίδας, δύο αναπληρωτές καθηγητές και έναν επίκουρο καθηγητή. Στα Προγράμματα Σπουδών πρώτου κύκλου μπορούν να περιλαμβάνονται με την αναγνώριση των αντίστοιχων μονάδων και μαθήματα που παρέχονται από άλλες Σχολές ή Ιδρύματα της ημεδαπής αλλά και της αλλοδαπής. Το Πρόγραμμα Σπουδών α' κύκλου δύναται να περιλαμβάνει υποχρεωτικά μαθήματα για την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας. Το Πρόγραμμα Σπουδών μπορεί να τροποποιηθεί με πρόταση της πενταμελούς επιτροπής και σύμφωνη γνώμη της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος, της Κοσμητείας και της Συγκλήτου. Μετά την έγκριση οποιουδήποτε προγράμματος σπουδών ο Κοσμήτορας αναθέτει την υλοποίηση του στο Τμήμα.
6. Το Πρόγραμμα Σπουδών αναθεωρείται με την ίδια διαδικασία που ακολουθείται για την κατάρτισή του. Το αναθεωρημένο Πρόγραμμα τίθεται σε εφαρμογή τον Σεπτέμβριο του επομένου ακαδημαϊκού έτους. Επιμέρους στοιχεία του, όπως 1-2 μαθήματα, το περιεχόμενο μαθήματος, ο τρόπος διδασκαλίας του (θεωρία, εργαστήριο, ασκήσεις πράξεις), ο φόρτος εργασίας και οι πιστωτικές μονάδες καθώς και τα προαπαιτούμενα – εξαρτώμενα μαθήματα, μπορούν να αναθεωρούνται κάθε ακαδημαϊκό έτος με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος, με χρονικό όριο να έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία έγκρισης μέχρι το τέλος (31 Αυγούστου) του προηγούμενου ακαδημαϊκού έτους. Ως προς τα ουσιαστικά στοιχεία του (πλήθος και τίτλοι προσφερομένων μαθημάτων, τυπικό εξάμηνο διδασκαλίας και σύνολο ωρών διδασκαλίας κάθε μαθήματος) το Πρόγραμμα Σπουδών αναθεωρείται το νωρίτερο μετά από τέσσερα (4) ακαδημαϊκά έτη εφαρμογής του. Σε κάθε περίπτωση, η διαδικασία αναθεώρησης εκκινεί με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, η οποία προτείνει τουλάχιστον οκτώ (8) Καθηγητές της Σχολής, του οικείου γνωστικού αντικειμένου, μεταξύ των οποίων επιλέγει ο Κοσμήτορας της οικείας Σχολής για να συγκροτήσει την Ειδική Επιτροπή της παραγράφου 5.

7. Προκειμένου να εφαρμοστεί το αναθεωρημένο Πρόγραμμα Σπουδών, μετά την έγκρισή του, απαιτείται απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος που καθορίζει τις αντιστοιχίες όλων των μαθημάτων μεταξύ του προηγούμενου και του νέου ισχύοντος Προγράμματος. Η Γραμματεία του Τμήματος μεταφέρει πλήρως τις ηλεκτρονικές καρτέλες όλων των εγγεγραμμένων φοιτητών από το προηγούμενο στο νέο ισχύον Πρόγραμμα Σπουδών, με εφαρμογή των καθορισμένων από τη Γενική Συνέλευση αντιστοιχιών. Από την ημερομηνία έναρξης της εφαρμογής του νέου ισχύοντος Προγράμματος Σπουδών, η Γραμματεία εκδίδει μοναδικό τύπο πτυχίου που εμφανίζει αποκλειστικά τα μαθήματα του ισχύοντος Προγράμματος. Αν ο φοιτητής έχει περάσει περισσότερα από τα ελάχιστα απαραίτητα για τον υπολογισμό του βαθμού πτυχίου μαθήματα, τα υπόλοιπα αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος, με το βαθμό και τις πιστωτικές μονάδες τους.
8. Το Τ.Ε.Ι. μπορεί να οργανώνει και να προσφέρει: α) προγράμματα σπουδών από κοινού ή σε συνεργασία με Σχολές διαφορετικών Α.Ε.Ι. της ημεδαπής, που οδηγούν στην απονομή τίτλου σπουδών του προγράμματος αυτού, β) προγράμματα σπουδών από κοινού ή σε συνεργασία με ομοταγή ιδρύματα της αλλοδαπής, που οδηγούν στην απονομή αντίστοιχων τίτλων σπουδών, σύμφωνα με τα άρθρα 40 και 41 του Ν. 4009/2011. Στον Οργανισμό του Ιδρύματος ορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία συμμετοχής του στα προγράμματα συνεργασίας, καθώς και τα όργανα του Ιδρύματος, που έχουν την αρμοδιότητα έγκρισης και εποπτείας των προγραμμάτων αυτών.

Άρθρο 8

Οργάνωση-Μορφές διδασκαλίας

1. Οι διδάσκοντες είναι ελεύθεροι στο μάθημα τους να εκφράζουν τις επιστημονικές τους απόψεις, συμπεριλαμβανομένης και της άσκησης επιστημονικής κριτικής, και να εφαρμόζουν τις παιδαγωγικές και τις διδακτικές μεθόδους που θεωρούν ως πρόσφορες για την καλύτερη μετάδοση της γνώσης.
2. Η διδασκαλία των υποχρεωτικών μαθημάτων είναι υποχρεωτική για το Τμήμα, και τον διδάσκοντα. Το ίδιο ισχύει και για τα επιλεγόμενα μαθήματα, εφόσον δηλωθούν τουλάχιστον από είκοσι φοιτητές. Σε περίπτωση που ένα μάθημα επιλογής δεν διδάσκεται λόγω μικρού αριθμού φοιτητών που το επέλεξαν, οι φοιτητές αυτοί μπορούν να υποβάλουν νέα δήλωση εγγραφής σε άλλο μάθημα επιλογής, έστω και εκτός της καθορισμένης προθεσμίας. Σε περίπτωση που οι δηλώσεις ή η παρακολούθηση του μαθήματος επιλογής υπολείπονται των ελαχίστων ορίων, όπως καθορίζονται από το

Τμήμα, η Γενική Συνέλευση του Τμήματος μετά από πρόταση της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών αποφασίζει για το εάν το μάθημα αυτό θα προσφερθεί στο επόμενο ακαδημαϊκό έτος.

3. α) Η Γενική Συνέλευση του Τμήματος αποφασίζει με βάση το περίγραμμα του προγράμματος σπουδών για τη μορφή διδασκαλίας κάθε μαθήματος (θεωρητική, εργαστηριακή ή μικτή μορφή διδασκαλίας), ενώ ο διδάσκων Καθηγητής προβαίνει στην ανάλυση της ύλης του μαθήματος σε επίπεδο δεκατριών (13) εβδομάδων διδασκαλίας, ενημερώνει σχετικά τη Συνέλευση του Τμήματος και μεριμνά, σε συνεργασία με το Τμήμα, για την σχετική ενημέρωση παντός ενδιαφερομένου, μέσω της προσωπικής του ιστοσελίδας και της ιστοσελίδας του μαθήματος (ηλεκτρονική τάξη).

β) Η Γενική Συνέλευση του Τμήματος, κατά την κατανομή των μαθημάτων του Τμήματος ανά εξάμηνο σπουδών, μεριμνά ώστε:

αα) τα τυπικά προγράμματα των τεσσάρων πρώτων εξαμήνων σπουδών να μην περιλαμβάνουν κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα,

ββ) να διασφαλίζεται η ορθή αλληλουχία μεταξύ των προαπαιτούμενων και των εξαρτώμενων από αυτά μαθημάτων και

4. Ο ανώτατος αριθμός ωρών διδασκαλίας την εβδομάδα που αντιστοιχούν στα μαθήματα (νέα και επαναδηλούμενα) στα οποία μπορεί να εγγραφεί κάθε φοιτητής ανά εξάμηνο, ανέρχεται σε 38, και σε καμία περίπτωση η διδασκαλία των δηλωθέντων μαθημάτων από τον φοιτητή δε μπορεί να εμφανίζει αλληλεπικάλυψη στο ωρολόγιο πρόγραμμα του εξαμήνου.

5. α) Η θεωρητική ή από έδρας διδασκαλία μαθήματος, παρουσιάζει εποπτικά μια ευρεία περιοχή ενός γνωστικού αντικείμενου και το σχετικό μ' αυτήν επιστημονικό προβληματισμό. Η συνθετική εφαρμογή γνώσεων, μεθόδων και διαδικασιών γίνεται σε ειδικά επιλεγμένα θέματα (projects), που αναθέτει ο καθηγητής στους φοιτητές, κατά ομάδες ή ατομικά.

β) Τα σεμινάρια στοχεύουν στην επεξεργασία συγκεκριμένων θεμάτων σε μεγαλύτερο βάθος και έκταση με τη συνεργασία και καθοδήγηση του διδάσκοντα και τη βοήθεια σχετικής βιβλιογραφίας και θεωρούνται διδακτικό έργο μόνον εφόσον περιλαμβάνονται στο Πρόγραμμα Σπουδών και αντιστοιχούν σε πιστωτικές μονάδες.

γ) Οι εργαστηριακές ασκήσεις πραγματοποιούνται περιοδικά σε κατάλληλους χώρους του Τ.Ε.Ι. ή χώρους εργασίας, στους οποίους οι φοιτητές με την επίβλεψη και με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού προσωπικού εκπαιδεύονται κατά μικρές ομάδες στην εφαρμογή θεωρητικών, επαγγελματικών ή τεχνολογικών μεθόδων, στο χειρισμό

- τεχνικών συστημάτων, στην εξοικείωση στην ομαδική εργασία, στη σύνταξη περιγραφικών τεχνικών εκθέσεων κ.λπ., ώστε να αποκτούν τις κατάλληλες δεξιότητες.
6. Η κατανομή των φοιτητών σε Τμήματα, στα εργαστηριακά μέρη των μαθημάτων, γίνεται με ευθύνη του Υπεύθυνου του Εργαστηρίου και μόνο για τους φοιτητές που έχουν δηλώσει το εργαστηριακό αυτό μάθημα κατά το τρέχον εξάμηνο στη Γραμματεία. Οι σχετικές καταστάσεις κοινοποιούνται από τον υπεύθυνο του εργαστηρίου στον Πρόεδρο του Τμήματος, κατά τη διάρκεια της πρώτης εβδομάδας από την έναρξη των μαθημάτων.
 7. Για την αποτελεσματικότερη εμπέδωση των θεωρητικών γνώσεων των φοιτητών, οργανώνονται με πρωτοβουλία και ευθύνη του Τμήματος εκπαιδευτικές επισκέψεις και εκδρομές μικρής χρονικής διάρκειας, όχι περισσότερες από τρεις (3) συνεχόμενες εργάσιμες ημέρες το εξάμηνο, σε χώρους εργασίας και βιομηχανικών εγκαταστάσεων. Η έγκριση παρέχεται μετά από πρόταση της Συνέλευσης του Τμήματος και απόφαση της Συνέλευσης του Τ.Ε.Ι. Πολυήμερες, άνω των τριών (3) ημερών, εκπαιδευτικές εκδρομές στο εσωτερικό ή το εξωτερικό πραγματοποιούνται μόνο κατά τις διακοπές των Χριστουγέννων ή του Πάσχα ή το καλοκαίρι.
 8. Πριν από την έναρξη των μαθημάτων κάθε διδακτικού εξαμήνου, συντάσσεται με τη φροντίδα της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος και ανακοινώνεται, με ευθύνη του Προέδρου του, το εβδομαδιαίο Ωρολόγιο Πρόγραμμα Μαθημάτων, το οποίο περιέχει: α) τα τυπικά Προγράμματα Σπουδών κάθε εξαμήνου, β) τα μέλη του Εκπαιδευτικού Προσωπικού που θα διδάξουν κάθε μάθημα του (τυπικού) προγράμματος και γ) την ημέρα, την ώρα και την αίθουσα ή το χώρο που θα πραγματοποιείται κάθε μάθημα. Κατά την κατάρτιση του εβδομαδιαίου ωρολογίου προγράμματος κάθε Τμήματος λαμβάνεται πρόνοια, ώστε να συμπίπτει ελεύθερος χρόνος 3-4 ωρών σε συγκεκριμένη ημέρα της εβδομάδας, που θα χρησιμοποιείται για τη σύγκληση των οργάνων του Τμήματος ή της Σχολής ή του Τ.Ε.Ι.
 9. Κατά την πρώτη εβδομάδα έναρξης των μαθημάτων κάθε διδάσκοντας οφείλει, να ανακοινώνει στην ιστοσελίδα του μαθήματος (ηλεκτρονική τάξη) και να διανέμει σε όλους τους φοιτητές που έχουν δηλώσει το μάθημα αναλυτικό διάγραμμα της ύλης του μαθήματος, σχετική βιβλιογραφία, άλλη τεκμηρίωση και συναφή πληροφόρηση.
 10. Για την κάλυψη των αναγκών που προκύπτουν από τα προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών με άλλες χώρες, κάθε Τμήμα μπορεί να αποφασίζει να προσφέρει ορισμένα μαθήματα στην αγγλική γλώσσα ή σε άλλες επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σε αυτή την περίπτωση, οι εξετάσεις θα διεξάγονται στη γλώσσα που διδάσκεται το μάθημα.

11. Η εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας διέπεται από τους παρακάτω γενικούς κανόνες:

α) το θέμα της πτυχιακής εργασίας θα πρέπει να αφορά θεματολογία που εμπίπτει στο γνωστικό αντικείμενο του Τμήματος, β) κρίνεται σκόπιμο κατά την επιλογή του θέματος της πτυχιακής διατριβής να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη και το περιβάλλον που θα πραγματοποιηθεί η πρακτική άσκηση του φοιτητή, διότι έτσι θα υπάρχει ένα καλό πάντρεμα της εκπαίδευσης με την παραγωγή, γ) τα θέματα των πτυχιακών εργασιών δεν θα πρέπει να αφορούν καθαρά βιβλιογραφική ανασκόπηση, δ) στα αντίγραφα της πτυχιακής εργασίας θα πρέπει να υπάρχει δήλωση περί μη λογοκλοπής από τον φοιτητή, ε) οι φοιτητές είναι υποχρεωμένοι κατά την έναρξη της εκπόνησης της πτυχιακής τους εργασίας, να παρακολουθούν σεμινάριο για τη συγγραφή της εργασίας και την χρήση των βιβλιογραφικών πηγών που διοργανώνονται από το προσωπικό της Βιβλιοθήκης του Ιδρύματος, ε) τα θέματα των πτυχιακών εργασιών καθώς και η μεθοδολογία συγγραφής ανακοινώνονται στον ιστότοπο του Τμήματος, στ) Η εξέταση των πτυχιακών εργασιών των φοιτητών πραγματοποιείται δύο φορές το χρόνο, σε ημερομηνίες που ορίζει η Γενική Συνέλευση του Τμήματος και η δημόσια παρουσίαση της πτυχιακής εργασίας σε ημέρα /ώρα /αίθουσα που ανακοινώνεται στον ιστότοπο του Τμήματος τουλάχιστον (5) πέντε ημέρες προ της δημόσιας παρουσίασης της πτυχιακής διατριβής, ζ) Η διαδικασία και οι προϋποθέσεις εκπόνησης και αξιολόγησης πτυχιακών ή άλλων εργασιών ρυθμίζονται περαιτέρω με αποφάσεις του οικείου Τμήματος.

12. Η διεξαγωγή της πρακτικής άσκησης διέπεται από τους παρακάτω γενικούς κανόνες:

α) η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική αφορά περίοδο έξι μηνών στη διάρκεια της οποίας ο φοιτητής θα πρέπει να ασκηθεί σε όλες τις δραστηριότητες της μονάδας ή υπηρεσίας άσκησης, που σχετίζονται με την ειδικότητά του, σε συνεχή απασχόληση και με πλήρη ασφαλιστική κάλυψη,

β) Εργασιακοί χώροι όπου δύναται να πραγματοποιηθεί η πρακτική άσκηση είναι: ο δημόσιος τομέας, ο δημόσιος τομέας ιδιωτικού δικαίου (συγκοινωνίες, συνεταιρισμοί, τράπεζες, δημοτικές επιχειρήσεις κτλ), ο ιδιωτικός επιχορηγούμενος τομέας και ο ιδιωτικός τομέας,

γ) Προκειμένου ο φοιτητής να αρχίσει την εξάμηνη πρακτική άσκηση θα πρέπει: να είναι στο όγδοο εξάμηνο σπουδών, να έχει εξεταστεί με επιτυχία στα δύο τρίτα όλων των μαθημάτων του τμήματος και να έχει εξεταστεί με επιτυχία σε όλα, πλην δύο, μαθήματα ειδικότητας (επιστημονικής περιοχής).

δ) Στο τμήμα συγκροτείται επιτροπή πρακτικής άσκησης, η οποία έχει ως αποκλειστικό αντικείμενο το συντονισμό των δραστηριοτήτων σχετικά με την πρακτική άσκηση. Η επιτροπή μεριμνά κυρίως: για την αναζήτηση νέων θέσεων πρακτικής άσκησης και γνωστοποίηση θέσεων πρακτικής άσκησης που τυχόν υπάρχουν και για την αξιολόγηση της καταλληλότητας των χώρων εργασίας που πρόκειται να πραγματοποιηθεί η πρακτική άσκηση.

Η εποπτεία της διεξαγόμενης πρακτικής άσκησης των φοιτητών του τμήματος ανατίθεται σε μέλη του Ε.Π. τα οποία επισκέπτονται τους χώρους άσκησης, ενημερώνονται για το αντικείμενο απασχόλησής τους και συνεργάζονται στην επίλυση των προβλημάτων τους, τόσο με τους ίδιους τους ασκούμενους, όσο και με τον υπεύθυνο του φορέα απασχόλησης. Στη διάρκεια της πρακτικής άσκησης ο ασκούμενος φοιτητής τηρεί βιβλίο πρακτικής άσκησης, στο οποίο αναγράφονται από τον ασκούμενο κατά μήνα οι εργασίες στις οποίες απασχολήθηκε καθώς και συνοπτική περιγραφή των καθηκόντων που του ανατέθηκαν στο χώρο εργασίας.

ε) Η ολοκλήρωση της πτυχιακής άσκησης επικυρώνεται με: την υποβολή του βιβλίου άσκησης κατάλληλα συμπληρωμένου και θεωρημένου, την υποβολή κάθε άλλου στοιχείου που ήθελε ζητηθεί από το τμήμα σχετικά με το αντικείμενο απασχόλησης του ασκούμενου κατά την πρακτική άσκηση, την υποβολή αντιγράφου ενσήμων της πρακτικής άσκησης και την αποδοχή των δικαιολογητικών πρακτικής άσκησης από τον Πρόεδρο του τμήματος.

13. Οι φοιτητές με δυσλεξία πρέπει να έχουν προσκομίσει στη Γραμματεία του Τμήματος πρόσφατη γνωμάτευση από Δημόσιο Νοσοκομείο που να βεβαιώνει τη δυσλεξία, ώστε να μη λαμβάνονται υπόψη τα ορθογραφικά, γραμματικά ή συντακτικά, τους λάθη.

Άρθρο 9

Ωρολόγιο πρόγραμμα

1. Η διδασκαλία των μαθημάτων του προγράμματος προπτυχιακών σπουδών γίνεται σύμφωνα με το ωρολόγιο πρόγραμμα που καταρτίζεται από τη Γραμματεία του Τμήματος σε συνεργασία με την Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών και εγκρίνεται από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος. Το ωρολόγιο πρόγραμμα περιλαμβάνει την κατανομή των ωρών διδασκαλίας των μαθημάτων μέσα στις πέντε εργάσιμες ημέρες της εβδομάδας, τους διδάσκοντες και τις αίθουσες διδασκαλίας.
2. Οι ώρες διδασκαλίας των μαθημάτων εκάστου εξαμήνου πρέπει κατά το δυνατόν να είναι συνεχόμενες. Η σύμπτωση ωρών διδασκαλίας υποχρεωτικών μαθημάτων και

- προσφερομένων μαθημάτων επιλογής του αυτού εξαμήνου σπουδών στο ωρολόγιο πρόγραμμα αποκλείεται.
3. Η διδασκαλία των μαθημάτων του ίδιου εξαμήνου θα πρέπει να λαμβάνει χώρα και να κατανέμεται σε αίθουσες διδασκαλίας που ευρίσκονται κατά το δυνατόν στο ίδιο κτήριο ή σε κτήρια με άμεση γειτνίαση, ώστε να αποφεύγεται η απώλεια ωρών και οι δυσχέρειες που προκύπτουν από μετακινήσεις προς κτηριακές εγκαταστάσεις απομακρυσμένες μεταξύ τους.
 4. Το ωρολόγιο πρόγραμμα καταρτίζεται σε συνεννόηση και με τα άλλα Τμήματα που χρησιμοποιούν κοινούς χώρους διδασκαλίας με σκοπό τον αποτελεσματικό συντονισμό της χρήσης των αιθουσών και των άλλων χώρων έρευνας και διδασκαλίας. Διαφωνίες μεταξύ Τμημάτων ως προς την χρήση συγκεκριμένων ωρών και χώρων διδασκαλίας ή έρευνας επιλύονται από το Συμβούλιο Κοσμητείας και εν τέλει από τη Συνέλευση (Σύγκλητο).
 5. Το ωρολόγιο πρόγραμμα ισχύει εκάστοτε για ένα διδακτικό εξάμηνο και καταρτίζεται το αργότερο στο τέλος του εξαμήνου που προηγείται του εξαμήνου, στο οποίο αφορά, και, αφού οριστικοποιηθεί, γνωστοποιείται από τη Γραμματεία του Τμήματος στους διδάσκοντες και στους φοιτητές πριν από την έναρξη των μαθημάτων. Με επιμέλεια της Γραμματείας του Τμήματος το ωρολόγιο πρόγραμμα γνωστοποιείται επίσης σε όλες τις υπηρεσίες ή τους υπαλλήλους του Ιδρύματος που-είναι επιφορτισμένοι με την διαχείριση ή την εποπτεία, των κτηριακών εγκαταστάσεων, όπου διδάσκονται τα μαθήματα, όπως π.χ. υπεύθυνοι κτηρίων, υπεύθυνοι αιθουσών διδασκαλίας, υπεύθυνοι ασφαλείας κτηρίου, υπάλληλοι στην υποδοχή κτηρίου κλπ.

Άρθρο 10

Προπτυχιακοί φοιτητές-Εγγραφή-Ανανέωση και δηλώσεις εγγραφής στα μαθήματα

1. Ως ενεργοί προπτυχιακοί φοιτητές νοούνται όσοι εγγράφονται σύμφωνα με το άρθρο 33 του Ν. 4009/2011 και των οποίων η διάρκεια φοίτησης δεν έχει υπερβεί τη διάρκεια των εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του τίτλου σπουδών, σύμφωνα με το ενδεικτικό Πρόγραμμα Σπουδών, προσαυξανόμενη κατά τέσσερα εξάμηνα, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Για τους φοιτητές μερικής φοίτησης ο χρόνος αυτός είναι διπλάσιος του ενδεικτικού για το Πρόγραμμα Σπουδών που παρακολουθούν.
2. α) Προπτυχιακοί φοιτητές Τ.Ε.Ι. θεωρούνται όσοι εγγράφονται στον πρώτο κύκλο σπουδών μετά από εισαγωγή, μετεγγραφή ή κατάταξη, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

- β) Οι εγγραφές των νεοεισαχθέντων φοιτητών γίνονται στο οικείο Τμήμα, μέσα στα χρονικά όρια που ορίζονται εκάστοτε από το ΥΠ.Π.Ε.Θ., με βάση τα δικαιολογητικά που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία.
- γ) Για όσους προέρχονται από μετεγγραφή ή κατάταξη, για την εγγραφή τους απαιτείται η έκδοση σχετικής απόφασης των οικείων οργάνων του Τ.Ε.Ι., σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, οι οποίες ορίζουν και τα χρονικά όρια εγγραφής.
3. Οι φοιτητές, με αίτησή τους προς Το Τμήμα, μπορούν και να διακόψουν τη φοίτησή τους, Η διαδικασία διαπίστωσης της διακοπής της φοίτησης, τα δικαιολογητικά που συνοδεύουν την αίτηση και ο μέγιστος χρόνος της διακοπής, καθώς και η δυνατότητα της κατ' εξαίρεση υπέρβασης του χρόνου αυτού ορίζονται στον Οργανισμό του Ιδρύματος. Η φοιτητική ιδιότητα διακόπτεται προσωρινά κατά το χρόνο διακοπής της φοίτησης, εκτός αν η διακοπή οφείλεται σε αποδεδειγμένους λόγους υγείας ή σε λόγους ανωτέρας βίας.
 4. Για λόγους εξαιρετικής ανάγκης ή ανωτέρας βίας, είναι δυνατή η εγγραφή νεοεισερχόμενου φοιτητή, που καθυστέρησε να εγγραφεί μέσα στις καθορισμένες κατά περίπτωση προθεσμίες, με αιτιολογημένη απόφαση της Γ. Συνέλευσης του Τμήματος, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερόμενου φοιτητή, στην οποία εκτίθενται οι λόγοι της καθυστέρησης και παρατίθενται συνημμένα τα στοιχεία που τους αποδεικνύουν, και γνώμη του Τμήματος.
 5. Φοιτητής που δε γράφτηκε, ούτε με τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου, χάνει το δικαίωμα εγγραφής του στο Τ.Ε.Ι.
 6. Φοιτητής που πρόκειται να εγγραφεί σε προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών στο Τ.Ε.Ι. ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ δεν μπορεί να είναι συγχρόνως εγγεγραμμένος σε προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών άλλου τριτοβάθμιου εκπαιδευτικού ίδρυματος ή δημόσιο μεταλυκειακό ίδρυμα ή Σχολή (όπως σε Πανεπιστήμιο, Τ.Ε.Ι., Ακαδημία Εμπορικού Ναυτικού, Εκκλησιαστική Σχολή, Σχολή Αστυνομίας κλπ), όπως προκύπτει από το άρθρο 2 παρ. 9 του Ν. 1771/1988, το άρθρο 2 παρ. 3 περ. α του Ν. 2525/1997, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ.2 του Ν. 2909/2001 και την ΥΑ Φ. 253/Β6/1340/15-5-2001, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων αυτών. Κατά τη διαδικασία εγγραφής του στο Τ.Ε.Ι. καταθέτει σχετική υπεύθυνη δήλωση, προκειμένου η εγγραφή να πραγματοποιηθεί. Η απαγόρευση, με ποινή διαγραφής, ισχύει για όλη τη διάρκεια φοίτησής του στο Τ.Ε.Ι.
 7. Κάθε εξάμηνο οι φοιτητές/τριες ανανεώνουν την εγγραφή τους υποβάλλοντας στη Γραμματεία του Τμήματος ηλεκτρονικά δήλωση που περιέχει τα μαθήματα του

προγράμματος σπουδών (υποχρεωτικά και επιλογής) που επιθυμούν να παρακολουθήσουν και στα οποία θα εξεταστούν κατά το συγκεκριμένο ακαδημαϊκό εξάμηνο.

8. Οι δηλώσεις εγγραφής στα μαθήματα υποβάλλονται στην αρχή κάθε εξαμήνου, ηλεκτρονικά και σε ημερομηνίες που ορίζονται από τη Σύγκλητο του Ιδρύματος. Η Γραμματεία του Τμήματος αποστέλλει στους διδάσκοντες κατάλογο των φοιτητών/τριών ανά μάθημα.
9. Η παρ. 4 του παρόντος άρθρου, μπορεί να ισχύσει αναλόγως και σε περίπτωση καθυστέρησης ανανέωσης της εγγραφής. Αρμόδια να επιληφθεί και να αποφασίσει είναι η Γενική Συνέλευση του οικείου Τμήματος.
10. α) Κατά την κατάρτιση του ατομικού προγράμματος σπουδών, ο φοιτητής υποχρεούται να δηλώσει μαθήματα, τα οποία περιλαμβάνονται κατά προτεραιότητα:
 - (αα) στο πρόγραμμα του εξαμήνου, στο οποίο εγγράφεται στα, και
 - (ββ), προσφερόμενα μαθήματα προηγούμενων εξαμήνων που οφείλει οπωσδήποτε με την τήρηση του ανώτατου ορίου των 38 διδακτικών ωρών.

β) Η δήλωση μαθημάτων γίνεται με τους περιορισμούς που έχουν καθοριστεί σύμφωνα με απόφαση της Γ. Συνέλευσης του Τμήματος, για τα υποχρεωτικά μαθήματα κατωτέρων εξαμήνων, η γνώση των οποίων είναι επιστημονικά απαραίτητη για την παρακολούθηση και επιτυχή εξέταση υποχρεωτικών μαθημάτων ανωτέρων εξαμήνων.

γ) Ο φοιτητής δικαιούται να εξεταστεί μόνο σε μάθημα που έχει δηλωθεί, σύμφωνα με τα ανωτέρω, κατά το συγκεκριμένο εξάμηνο. Οι φοιτητές που δεν έχουν υποβάλει δήλωση μαθημάτων ή έχουν υποβάλει εκπρόθεσμες δηλώσεις δεν γίνονται δεκτοί στις εξετάσεις του οικείου εξαμήνου και, εάν παρά ταύτα συμμετείχαν σε αυτές, η επίδοσή τους δεν βαθμολογείται και, εάν παρά ταύτα βαθμολογήθηκαν, ο βαθμός επιτυχίας που τυχόν έλαβαν δεν λαμβάνεται υπόψη και δεν καταχωρείται σε καμία εξεταστική περίοδο.

δ) Οι πρωτοεισαγόμενοι φοιτητές υποχρεούνται να δηλώσουν όλα και μόνο τα μαθήματα του τυπικού προγράμματος σπουδών του πρώτου εξαμήνου κατά το Χειμερινό εξάμηνο και του δευτέρου κατά το Εαρινό εξάμηνο.

ε) Ο φοιτητής δεν μπορεί να δηλώσει εργαστηριακό μέρος μεικτού μαθήματος, χωρίς να έχει δηλώσει ή επιτύχει ήδη στο θεωρητικό μέρος του.

στ) Φοιτητές που είναι πέραν του 8ου εξαμήνου και έχουν παρακολουθήσει μαθήματα στα οποία απέτυχαν, μπορούν να επανεξεταστούν σ' αυτά στις αντίστοιχες εξεταστικές περιόδους.

- ζ) Εργαστήρια των οποίων έχει γίνει επαρκής παρακολούθηση, δηλώνονται για επανεξέταση μόνο, χωρίς να επαναλαμβάνεται η παρακολούθησή τους.
11. Μέσα στην πρώτη εβδομάδα από την έναρξη των μαθημάτων του εξαμήνου, ο φοιτητής έχει τη δυνατότητα τροποποίησης της αρχικής δήλωσής του. Εάν στη δήλωση των μαθημάτων που θα παρακολουθήσει ο φοιτητής σε ένα εξάμηνο δεν τηρούνται οι όροι της παραγράφου 10 του άρθρου αυτού, θεωρείται αυτοδίκαια, ότι η δήλωση περιλαμβάνει για μεν τους πρωτοεισαγόμενους τα μαθήματα του τυπικού προγράμματος σπουδών του πρώτου και δευτέρου εξαμήνου, για δε τους φοιτητές των επόμενων εξαμήνων τροποποιείται η δήλωση μαθημάτων με απόφαση του Τμήματος, μετά από συνεννόηση με το φοιτητή.
 12. Ο φοιτητής ολοκληρώνει τις σπουδές του και του απονέμεται τίτλος σπουδών όταν εξεταστεί επιτυχώς στα μαθήματα που προβλέπονται από το Πρόγραμμα Σπουδών, εκπονήσει επιτυχώς την πτυχιακή εργασία, ολοκληρώσει την πρακτική άσκηση και συγκεντρώσει με αυτόν τον τρόπο τον απαιτούμενο αριθμό των διακοσίων σαράντα (240) πιστωτικών μονάδων.

Άρθρο 11

Αξιολόγηση επιδόσεων των φοιτητών/τριών

1. Η επίδοση στα μαθήματα εκτιμάται με βαθμούς που δίνονται κατά τη διαδικασία ελέγχου των γνώσεων. Κάθε μάθημα, η πτυχιακή εργασία καθώς και η πρακτική άσκηση βαθμολογείται αυτοτελώς σε δέκατα της ακέрайης μονάδας. Η βαθμολογική κλίμακα ορίζεται από το μηδέν έως το δέκα: άριστα (9 ή 10), λίαν καλώς (7 ή 8), καλώς (5 ή 6), μετρίως (4 ή 3) και κακώς (2, 1 ή 0). Προβιβάσιμοι βαθμοί είναι το πέντε και οι μεγαλύτεροι του.
2. Η τελική βαθμολογία του φοιτητή/τριας μπορεί να είναι για κάθε μάθημα αποτέλεσμα είτε μιας συνολικής τελικής εξέτασης, είτε συνεκτίμησης επιμέρους αξιολογήσεων (ίσης ή διαφορετικής βαρύτητας) που αντιστοιχούν σε επιμέρους πτυχές του διδακτικού έργου.
 - α) Η τελική βαθμολογία, καθώς και οι επιμέρους αξιολογήσεις, μπορούν να προκύπτουν ως αποτέλεσμα, γραπτών ή (και) προφορικών ή (και) πρακτικών εξετάσεων ή (και) της όλης απόδοσης της συμμετοχής του φοιτητή στην εκπαιδευτική διαδικασία, ιδίως από παρουσίαση εργασιών για ειδικά θέματα που αποσκοπούν στην εμπέδωση των γνώσεων και στην ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας και της επιστημονικής σκέψης του φοιτητή, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

β) Στην περίπτωση που χρησιμοποιούνται άλλες μορφές αξιολόγησης, εκτός ή πέρα από την τελική εξέταση, πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη η δυνατότητα ίσης πρόσβασης όλων των ενδιαφερομένων φοιτητών στα απαραίτητα μέσα.

γ) Ο καθορισμός του τρόπου και της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών σε ένα μάθημα καθορίζεται από τον διδάσκοντα. Πρέπει να διασφαλίζει επαρκή έλεγχο της επίδοσης των φοιτητών/τριών και να συνάδει προς την εύρυθμη λειτουργία του προγράμματος σπουδών.

3. α) Για την επιτυχή παρακολούθηση εργαστηριακού μαθήματος ή του εργαστηριακού μέρους μεικτού μαθήματος, απαιτείται ο φοιτητής να έχει διεξάγει με επιτυχία το 80% των ασκήσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Στο τέλος του εξαμήνου μπορούν να διεξάγονται συμπληρωματικές εργαστηριακές ή πρακτικές ασκήσεις, για όσους φοιτητές έχουν αποτύχει ή απουσιάσει σε ποσοστό μέχρι 15% των πραγματοποιηθεισών ασκήσεων και μέχρι τη συμπλήρωση του 80%.

β) Στην περίπτωση που για τη διδασκαλία εργαστηριακού μαθήματος έχει διαιρεθεί το ακροατήριο σε τμήματα, λαμβάνεται μέριμνα για την ομοιομορφία της εξέτασης και των κριτηρίων αξιολόγησης.

4. α) Για τα μεικτά μαθήματα ο φοιτητής θεωρείται επιτυχών εφόσον συγκέντρωσε πέντε (5,00) τουλάχιστον μονάδες στον τελικό βαθμό, ως μέσο σταθμικό όρο της επιτευχθείσας βαθμολογίας.

β) Σε περίπτωση επιτυχούς παρακολούθησης ενός μόνο μέρους μικτού μαθήματος, ο βαθμός τού μέρους αυτού κατοχυρώνεται και το μάθημα επαναλαμβάνεται μόνο ως προς το άλλο μέρος.

5. Τα αποτελέσματα των εξετάσεων ανακοινώνονται από το διδάσκοντα ή τη διδάσκουσα και αποστέλλονται στη Γραμματεία του Τμήματος το πολύ μέσα σε δύο εβδομάδες από την εξέταση του μαθήματος. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις η προθεσμία παρατείνεται για εύλογο χρόνο με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Σε περίπτωση που κατ' επανάληψη σημειώνεται υπέρβαση του ανωτέρω ορίου από διδάσκοντα, ο Πρόεδρος του Τμήματος ανακοινώνει τούτο στη Γενική Συνέλευση του Τμήματος η οποία, και μπορεί να επιβάλλει κυρώσεις.

6. Η βαθμολογία καταχωρείται ηλεκτρονικά και διατηρείται στα αρχεία του Ιδρύματος χωρίς να παραβιάζονται οι αρχές των προσωπικών δεδομένων.

7. Μαθήματα στα οποία κάποιος δεν έλαβε προβιβάσιμο βαθμό είναι υποχρεωμένος να τα επαναλάβει ή, εφόσον είναι επιλεγόμενα, μπορεί να τα αντικαταστήσει. Ωστόσο το εργαστήριο εξαμηνιαίου μαθήματος κατοχυρώνεται και δεν επαναλαμβάνεται,

εφόσον η παρακολούθηση αυτού κρίθηκε επιτυχής.

8. Επανεξέταση γίνεται στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος. Διόρθωση βαθμού επιτρέπεται, εφόσον έχει εμφιλοχωρήσει προφανής παραδρομή ή αθροιστικό σφάλμα, ύστερα από έγγραφο του αρμόδιου διδάσκοντος και απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος.
9. Αν ο φοιτητής αποτύχει περισσότερες από τρεις φορές σε ένα μάθημα, με απόφαση του κοσμήτορα εξετάζεται, ύστερα από αίτηση του, από τριμελή επιτροπή καθηγητών της σχολής, οι οποίοι έχουν το ίδιο η συναφές γνωστικό αντικείμενο και ορίζονται από τον κοσμήτορα. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδασκων.
10. Στη λήξη κάθε ακαδημαϊκού έτους ή στην αρχή του επόμενου ακαδημαϊκού έτους, ο Πρόεδρος ανακοινώνει στη Γενική Συνέλευση του Τμήματος τα ποσοστά, επιτυχίας ή αποτυχίας στα διάφορα μαθήματα και αυτά αξιολογούνται και συνεκτιμώνται για το επόμενο ακαδημαϊκό έτος.
11. Τα γραπτά φυλάσσονται υποχρεωτικά και με επιμέλεια του υπεύθυνου του μαθήματος για ένα έτος. Μετά την πάροδο του χρόνου αυτού τα γραπτά παύουν να έχουν ισχύ και καταστρέφονται, εκτός αν εκκρεμεί σχετική ποινική, πειθαρχική ή οποιαδήποτε άλλη διοικητική διαδικασία.
12. Σε όσους μετεγγράφονται ή κατατάσσονται σε εξάμηνο επόμενο του πρώτου, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος, μετά από εισήγηση του Προέδρου του Τμήματος, τους αναγνωρίζονται τα μαθήματα με ίδιο γνωστικό περιεχόμενο, στα οποία έχουν επιτύχει προβιβάσιμο βαθμό. Οι κατατασσόμενοι απαλλάσσονται από την εξέταση των μαθημάτων που εξετάστηκαν για την κατάταξη τους, εφ' όσον τα μαθήματα αυτά αντιστοιχούν σε μαθήματα του προγράμματος σπουδών του Τμήματος υποδοχής.
13. Σε όσους έχουν παρακολουθήσει διεθνή ή ευρωπαϊκά προγράμματα εκπαίδευσης μέσω προγραμμάτων του Ιδρύματος αναγνωρίζεται υποχρεωτικώς ως χρόνος πραγματικής φοίτησης ο χρόνος παρακολούθησης του εκπαιδευτικού προγράμματος και η αντίστοιχη βαθμολογία, μετατρεπομένη στην προαναφερομένη βαθμολογική κλίμακα, σύμφωνα με τη σχετική εκπαιδευτική συμφωνία και το πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας κατά τις κείμενες διατάξεις. Η βαθμολογία μαθημάτων σε αλλοδαπά Α.Ε.Ι. πρέπει να αποδεικνύεται με πρωτότυπο επίσημο έγγραφο του αλλοδαπού Α.Ε.Ι., το οποίο φέρει τη σχετική επισημείωση που προβλέπεται από τις ισχύουσες διεθνείς συμβάσεις.

Άρθρο 12

Οργάνωση εξεταστικών περιόδων

1. α) Μετά τη λήξη των μαθημάτων κάθε διδακτικού εξαμήνου ακολουθεί μία εξεταστική περίοδος, κατά τη διάρκεια της οποίας οι φοιτητές εξετάζονται γραπτά ή προφορικά σε κάθε μάθημα (θεωρία και εργαστήριο) που δηλώθηκε από τον φοιτητή και στην διδακτέα ύλη που προβλέπεται από τα αναλυτικά προγράμματα.
β) Η εξεταστέα ύλη ανακοινώνεται από τον /τους διδάσκοντες με την έναρξη του διδακτικού εξαμήνου και δεν μπορεί να τροποποιηθεί για οποιονδήποτε λόγο, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων, μετά από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης Τμήματος.
γ) Κάθε μάθημα (θεωρία και εργαστήριο) εξετάζεται στο τέλος του εξαμήνου, στο οποίο διδάχθηκε, και επιπλέον στην εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου. Η εξεταστική περίοδος Σεπτεμβρίου πραγματοποιείται εντός του πρώτου εικοσαήμερου του Σεπτεμβρίου του επόμενου ακαδημαϊκού έτους.
2. Μετά το πέρας των 13 εβδομάδων διδασκαλίας ανακοινώνεται στον ιστότοπο του Τμήματος και παραδίδεται στον Πρόεδρο του Τμήματος το αναθεωρημένο πρόγραμμα διδασκαλίας και οργάνωσης του μαθήματος (άρθρο 24 του παρόντος) σύμφωνα με τα πεπραγμένα διδασκαλίας, καθώς επίσης και το παρουσιολόγιο του μαθήματος (θεωρητικού και εργαστηριακού). Με ευθύνη του Προέδρου του Τμήματος ενημερώνεται η Γενική Συνέλευση του Τμήματος, η οποία και βεβαιώνει την ομαλή και ικανοποιητική διεξαγωγή του εκπαιδευτικού έργου του εξαμήνου, καθώς και η Κοσμητεία της Σχολής για την εκπαιδευτική πορεία του εξαμήνου και εγκρίνει το ωρολόγιο πρόγραμμα των εξετάσεων, που έχει καταρτιστεί από τριμελή επιτροπή. Το πρόγραμμα Εξετάσεων, ανακοινώνεται με ευθύνη του Προέδρου του Τμήματος πριν από την έναρξη των εξετάσεων.
3. Τη γενική ευθύνη εύρυθμης διεξαγωγής των εξετάσεων του Τμήματος, έχει ο Πρόεδρος του Τμήματος, ο οποίος μεριμνά έγκαιρα για τον ορισμό εποπτών, την καταλληλότητα των χώρων, τη διαθεσιμότητα των υλικών και μέσων και γενικότερα για το αδιάβλητο των εξετάσεων, με οποιοδήποτε πρόσφορο τρόπο.
4. Ως επιτηρητές των εξετάσεων ορίζονται από τον Πρόεδρο του Τμήματος, μέλη του Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π και Ε.Τ.Ε.Π. καθώς και κάθε άλλη κατηγορία διδακτικού προσωπικού του Τμήματος, στο πλαίσιο των ωρών απασχόλησής τους κατά βαθμίδα και με συνεκτίμηση του χρόνου που απαιτείται για την προετοιμασία των εισηγήσεων και για τις διορθώσεις των γραπτών δοκιμίων.
5. α) Οι εξετάσεις κάθε μαθήματος, διεξάγονται με την ευθύνη του/των εκπαιδευτικού/

κών που δίδαξαν το μάθημα κατά το εξάμηνο που έληξε, οι οποίοι εισηγούνται και τα θέματα των εξετάσεων. Σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος αυτών, τα θέματα εισηγείται άλλος εκπαιδευτικός του Τμήματος που ορίζεται με πράξη του Προέδρου του Τμήματος. Σε περίπτωση συνδιδασκαλίας, όλοι οι διδάσκοντες το μάθημα φέρουν, ο καθένας πλήρη, την ευθύνη διεξαγωγής των εξετάσεων.

β) Ο διδάσκων, μετά το πέρας της εξέτασης, δύναται να αναρτά τις απαντήσεις των θεμάτων των εξετάσεων στην προσωπική του ιστοσελίδα ή στην ιστοσελίδα του μαθήματος.

6. Η διάρκεια επεξεργασίας των θεμάτων κατά τη γραπτή εξέταση κάθε μαθήματος σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβεί τις τρεις (3) ώρες.
7. Στην αρχή της εξέτασης γίνεται από τους επιτηρητές έλεγχος των στοιχείων ταυτότητας των εξεταζόμενων.
8. Φοιτητής που συλλαμβάνεται να αντιγράφει καθ' οιονδήποτε τρόπο (π.χ. από βιβλία ή σημειώσεις, από γραπτό φοιτητή, με τη βοήθεια κινητού), ή συνεννοείται με άλλον ή άλλους φοιτητές ή παρεμποδίζει την ομαλή διεξαγωγή των εξετάσεων μηδενίζεται, αφού σημειωθεί και μονογραφηθεί το γραπτό του από τον επιτηρητή που έκανε τη διαπίστωση αυτή και του επιβάλλεται αποκλεισμός από τις εξετάσεις σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Άρθρο 13

Λήψη και βαθμός πτυχίου

1. Ο/Η φοιτητής/τρια γίνεται πτυχιούχος με τη συμπλήρωση του ελάχιστου αριθμού εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου, εφ' όσον έχει επιτύχει στα προβλεπόμενα μαθήματα, την πτυχιακή εργασία και πρακτική του άσκηση και συγκεντρώσει τον ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό διδακτικών και πιστωτικών μονάδων. Με τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων αυτών α) αποβάλλεται αυτοδικαίως η φοιτητική ιδιότητα και παύει η συμμετοχή του φοιτητή/τριας στα συλλογικά όργανα διοίκησης του Ιδρύματος και β) εκδίδεται αυτεπαγγέλτως ο τίτλος του πτυχίου, ο οποίος παραμένει στον φάκελο του φοιτητή/τριας μέχρι την ορκωμοσία του ή την απαλλαγή του από αυτή κατά τις διατάξεις του παρόντος.
2. Το πτυχίο πιστοποιεί την επιτυχή περάτωση των σπουδών και αναγράφει βαθμό με ακρίβεια δύο δεκαδικών ψηφίων. Ο βαθμός αυτός κλιμακώνεται σε: άριστα από 8.50 μέχρι 10, λίαν καλώς από 6,50 έως 8,49 και καλώς από 5 έως 6,49.
3. Ο βαθμός πτυχίου (Β) εξάγεται με προσέγγιση δύο (2) δεκαδικών ψηφίων και προκύπει

από τον τύπο:

$$B = \frac{\pi_1\beta_1 + \pi_2\beta_2 + \dots + \pi_n\beta_n}{\pi_1 + \pi_2 + \dots + \pi_n}$$

όπου $\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_n$ είναι οι (προβιβάσιμοι) βαθμοί των μαθημάτων που έλαβε ο φοιτητής και $\pi_1, \pi_2, \dots, \pi_n$, οι αντίστοιχες πιστωτικές μονάδες.

Άρθρο 14

Ορκωμοσία

1. Φοιτητής/τρια που ολοκλήρωσε επιτυχώς τις σπουδές, ώστε να λάβει πτυχίο, ορκίζεται ενώπιον του Κοσμήτορα και του Προέδρου του Τμήματος. Η ορκωμοσία δεν αποτελεί συστατικό τύπο της επιτυχούς περάτωσης των σπουδών, είναι όμως αναγκαία προϋπόθεση για τη χορήγηση του εγγράφου τίτλου του πτυχίου. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις που η παρουσία του πτυχιούχου είναι αδύνατη ή δυσανάλογα δυσχερής εξαιτίας λόγων υγείας ή διαμονής στην αλλοδαπή, είναι δυνατή η απαλλαγή από την ορκωμοσία με απόφαση του Πρύτανη μετά από αιτιολογημένη εισήγηση του Προέδρου του οικείου Τμήματος. Πριν από την ορκωμοσία ή την απαλλαγή τους από αυτή μπορεί να δίδεται στους αποφοίτους σχετική βεβαίωση για την επιτυχή περάτωση των σπουδών τους.
2. Η ορκωμοσία γίνεται σε τελετή, με απαραίτητη την παρουσία των αποφοίτων, στο τέλος των εξεταστικών περιόδων Φεβρουαρίου και Σεπτεμβρίου, σε ημέρες που ορίζονται από την Κοσμητεία. Το κείμενο του όρκου έχει ως εξής:

“Τελειώνοντας τις σπουδές μου σ’ αυτό το ίδρυμα οφείλω και ταυτόχρονα επιθυμώ να διαβεβαιώσω ευσυνείδητα όλους τους φορείς του ΤΕΙ ΔΜ ότι θα υπηρετώ και θα θεραπεύω τις αξίες, τις τέχνες και την επιστήμη των οποίων έγινα γνώστης.

Με ανοικτό πνεύμα θα μελετώ και θα αποδέχομαι κριτικά όλες τις εξελίξεις στην επιστήμη, την τεχνολογία και τον πολιτισμό και με αταλάντευτη βούληση θα εντάσσω το ειδικό στο γενικό συμφέρον, ως υπεύθυνος πολίτης, για το καλό της Πατρίδος μας. Υπόσχομαι στην Ελληνική κοινωνία ότι θα υπηρετήσω ανιδιοτελώς και με όλες μου τις δυνάμεις την Εθνική ανεξαρτησία, την ειρήνη τη δημοκρατία και την κοινωνική δικαιοσύνη, σεβόμενος πάντα το Σύνταγμα και τους Νόμους του Κράτους και ότι θα αγωνισθώ με αφοσίωση για την διαφύλαξη και συνέχιση των ιδανικών, των παραδόσεων και των εθίμων του έθνους μας”.

Άρθρο 15

Αξιολόγηση μαθημάτων και διδασκόντων από τους φοιτητές

1. Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου από τους φοιτητές στηρίζεται, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, στην ανώνυμη συμπλήρωση ερωτηματολογίου για κάθε μάθημα που διδάχθηκε, σε κάθε εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους. Η αξιολόγηση συντονίζεται από την Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜ.Ε.Α.) του οικείου Τμήματος, εποπτεύεται από τη ΜΟ.ΔΙ.Π. του Ιδρύματος και πραγματοποιείται σύμφωνα με τους τύπους και τη διαδικασία που ορίζει η Α.ΔΙ.Π. για τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Η διαδικασία της συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Έργου από τους φοιτητές έχει ως εξής:
 - α) Το συντονισμό και την παρακολούθηση όλων των σχετικών με την υλοποίηση της αξιολόγησης ενεργειών, καθώς και την όλη διαδικασία διανομής, επεξεργασίας κ.λπ. του ερωτηματολογίου διαχειρίζεται η ΜΟΔΙΠ του Ιδρύματος.
 - β) Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα κάθε Τμήματος διαβιβάζονται με ευθύνη της Γραμματείας της ΜΟΔΙΠ προς τον Πρόεδρο του Τμήματος, τη Διεύθυνση της οικείας Σχολής, τη Σύγκλητο του Τ.Ε.Ι. και τους φοιτητικούς συλλόγους. Όλα τα αναλυτικά αποτελέσματα διαβιβάζονται στον Πρύτανη του Τ.Ε.Ι. και στην ΜΟ.ΔΙ.Π., οι οποίοι τα αξιοποιούν, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.
 - γ) Αμέσως μετά το τέλος της εξεταστικής περιόδου κάθε εξαμήνου, και με ευθύνη της Γραμματείας, ο κάθε διδάσκων λαμβάνει γνώση, κατ' ιδίαν, των αναλυτικών αποτελεσμάτων που αφορούν στο μάθημά του, μέσω της αποστολής με συστημένο και με απόδειξη παραλαβής (υπογραφή) εμπιστευτικό φάκελο από τη Γραμματεία του Τμήματος προς το διδάσκοντα φωτοαντιγράφων του συνόλου των ερωτηματολογίων αξιολόγησης που συμπληρώθηκαν από τους φοιτητές για το μάθημα.
 - δ) Για τα μαθήματα, στα οποία γίνεται παράλληλη διδασκαλία σε περισσότερα Τμήματα, πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα, ώστε τα ερωτηματολόγια να διανέμονται σε όλα τα Τμήματα.
 - ε) Η επεξεργασία και η αρχειοθέτηση των αποτελεσμάτων των ερωτηματολογίων γίνεται από τη ΜΟ.ΔΙ.Π. του Ιδρύματος, κατά την κείμενη νομοθεσία, με υπευθυνότητα, διακριτικότητα και εχεμύθεια, όσον αφορά στα επιμέρους στοιχεία.
 - στ) Οι διδάσκοντες οφείλουν να διευκολύνουν τα μέλη της Γραμματείας στη διαδικασία συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων, αφού προηγουμένως ενημερωθούν για την ημερομηνία και την ώρα διανομής των εντύπων. Σε

περίπτωση διαφωνίας ή άρνησής τους να συμμετάσχουν στη διαδικασία, οφείλουν να ενημερώσουν οι ίδιοι εγγράφως τη Γραμματεία και τον Πρόεδρο του Τμήματος.

Άρθρο 16

Χορηγούμενες βεβαιώσεις, πιστοποιητικά και τύπος πτυχίου

1. Στους φοιτητές των Τ.Ε.Ι. χορηγούνται:
 - α) βεβαίωση σπουδών,
 - β) βεβαίωση αναλυτικής βαθμολογίας
 - γ) βεβαίωση ανανέωσης εγγραφών
 - δ) βεβαίωση περάτωσης σπουδών
 - ε) πιστοποιητικό αποφοίτησης, με επισυναπτόμενο το Παράρτημα Διπλώματος, στα ελληνικά και αγγλικά, όπως αυτό καθορίζεται στην ΥΑ Φ5/72535/Β3/2006 (ΦΕΚ 1091, τ.Β΄).
 - στ) πτυχίο.
2. Ειδικά σε περίπτωση μεταφοράς πιστωτικών μονάδων χορηγούνται, σύμφωνα με την ΥΑ Φ5/89565/Β3/2007 (ΦΕΚ 1466/2007, τ.Β΄):
 - α) Πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας (Transcript of Records).
 - β) Πιστοποιητικό Αναγνώρισης (Proof of Recognition).
3. Το πιστοποιητικό αποφοίτησης επέχει θέση αντιγράφου πτυχίου.
4. Το πτυχίο είναι το επίσημο έγγραφο απόδειξης περάτωσης σπουδών. Εκδίδεται μία και μόνο φορά, αποκλείεται απολύτως η αλλαγή των στοιχείων που αναγράφει και σε περίπτωση απώλειας τα στοιχεία του αποδεικνύονται μόνο από το πιστοποιητικό αποφοίτησης, στο οποίο επίσης αποκλείεται απολύτως η αλλαγή στοιχείων του. Το πτυχίο τυπώνεται σε ειδικό ομοιόμορφο χαρτί (μεμβράνη) διαστάσεων 0,25Χ0,35 μέτρα και φέρει στο πάνω μέρος και στο κέντρο κάτω από τον τίτλο του ιδρύματος την ειδική ανάγλυφη σφραγίδα του Τ.Ε.Ι. Το πτυχίο (μεμβράνη) υπογράφεται από τον Πρύτανη του Ιδρύματος, τον Πρόεδρο του Τμήματος και σφραγίζεται με τη σφραγίδα του Ιδρύματος. Προκειμένου να χορηγηθούν η μεμβράνη του πτυχίου, πιστοποιητικό ότι ο ενδιαφερόμενος είναι πτυχιούχος ή πιστοποιητικό τελικής αναλυτικής βαθμολογίας, ο/η φοιτητής/τρια πρέπει να καταθέσει στη Γραμματεία σχετικό παράβολο της Οικονομικής Υπηρεσίας, οριζόμενο από την Σύγκλητο. Κάθε πτυχιούχος δικαιούται να λάβει δωρεάν δύο πιστοποιητικά πτυχίου. Ο τύπος του πτυχίου που απονέμεται από τα Τμήματα του ΤΕΙ ΔΜ έχει όπως στο ακόλουθο πρότυπο, όλα τα στοιχεία του οποίου

(σχήμα και μέγεθος τίτλου, μέγεθος και διάταξη εμβλήματος, διακοσμητικών στοιχείων και κειμένου, αποστάσεις, γραμματοσειρά, κ.λπ.) είναι δεσμευτικά και επιδέχεται προσαρμογή μόνον ανάλογα με το φύλο του πτυχιούχου φοιτητή ή την αναφορά χώρας, αντί νομού, για τους αλλοδαπούς φοιτητές:

**ΑΝΑΓΛΥΦΗ
ΣΦΡΑΓΙΔΑ
ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ**

ΤΜΗΜΑ :

ΑΡΙΘΜ.ΠΤΥΧΙΟΥ :

Ο/Η.....

του.....από

αφού παρακολούθησε και περάτωσε με επιτυχία τις σπουδές του
στο Τμήμα.....

(εισαγωγική) κατεύθυνση.....

της Σχολής.....

του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Δυτικής Μακεδονίας

κρίθηκε άξιος/α του πτυχίου αυτού

στις.....

με βαθμό«.....»

και φέρει τον τίτλο

«Πτυχιούχος..... (Τ.Ε.)»

Το παρόν εκδόθηκε στις.....

Ο Πρύτανης του ΤΕΙ ΔΜ

Ο Πρόεδρος του Τμήματος

5. Στο πτυχίο επισυνάπτεται το Παράρτημα Διπλώματος σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.
6. Στο Πιστοποιητικό Τελικής Αναλυτικής Βαθμολογίας αναγράφεται ο βαθμός του πτυχίου και η αναλυτική βαθμολογία όλων των μαθημάτων στα οποία έχει επιτύχει ο πτυχιούχος περιλαμβανομένων και των επιπλέον των απαιτούμενων για τη λήψη του πτυχίου μαθημάτων επιλογής στα οποία ενδεχόμενα έχει επιτύχει. Επίσης, στο Πιστοποιητικό Τελικής Αναλυτικής Βαθμολογίας αναγράφονται και όλες οι λοιπές προβλεπόμενες από το πρόγραμμα σπουδών εκπαιδευτικές δραστηριότητες με την επίδοση του πτυχιούχου σε αυτές. Για όσες από αυτές δεν προβλέπεται βαθμολογία, σημειώνεται απλώς η επιτυχής συμμετοχή του πτυχιούχου με την ένδειξη «επιτυχώς».

